

ZAMONAVIY BUHGALTERIYA TEXNOLOGIYALARI: RIVOJ TENDENSIYALARI VA IQTISODIY TA'SIRINING KENGAYTIRILGAN TAHLILI

Salimova M.A

O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi. G.O.Mavlonov nomidagi Seysmologiya instituti
O'zbekistan Respublikasi, Toshkent sh. smuhayoa@mail.ru; +998977442282

Annotatsiya: Maqolada so'nggi yillarda jadal rivojlanib borayotgan buxgalteriya texnologiyalari — bulutli hisob tizimlari, sun'iy intellekt (AI), robotlashtirilgan jarayonlar (RPA), raqamli hujjatlashtirish platformalari va ularning iqtisodiy samadorlikka ta'siri keng tahlil qilingan. Tadqiqot 2018–2023 yillarda kuzatilgan global statistik ko'rsatkichlar asosida olib borildi. Natijalar ushbu texnologiyalar korxonalarda moliyaviy jarayonlarning aniqligi, tezkorligi, shaffofligi va xavfsizligini sezilarli darajada oshirishini tasdiqlaydi. Barcha natijalar grafiklar va analitik solishtirishlar orqali mustahkamlangan.

Kalit so'zlar: Buxgalteriya, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar, RPA, raqamlashtirish, iqtisodiy samaradorlik.

KIRISH

Raqamli transformatsiya zamonaviy iqtisodiyotning asosiy yo'nalishlaridan biriga aylandi. Buxgalteriya hisobining an'anaviy modeli jadal ravishda avtomatlashtirilgan, intellektual va bulutli platformalar bilan almashmoqda. Smith (2020) ta'kidlaganidek, raqamli tizimlarga o'tish moliyaviy jarayonlarning ishonchliligini oshiradi va inson omiliga bog'liq xatolarni keskin kamaytiradi [1]. Tadqiqotning maqsadi — yangi texnologiyalarning amaliy ahamiyatini baholash, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini o'rganish va rivojlanish tendensiyalarini yuritishdir.

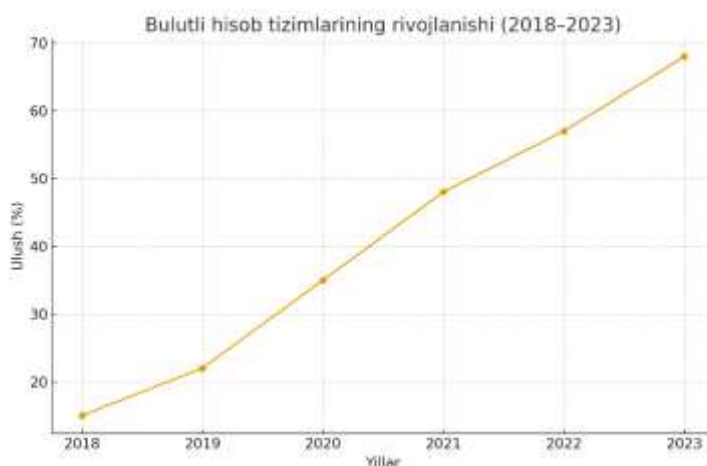
Adabiyotlar tahlili. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bulutli texnologiyalar moliyaviy axborotni qayta ishlash samaradorligini oshiradi (Kumar, 2021) [2]. Sun'iy intellekt audit va buxgalteriya jarayonlarida aniq prognozlash imkonini beradi (Lee, 2022) [3]. RPA esa takroriy vazifalarni avtomatlashtirib, xodimlarning vaqt resursini tejashiga imkon yaratadi (Brown, 2023) [4]. Shuningdek, ko'plab ilmiy manbalarda bu texnologiyalar korporativ boshqaruvni optimallashtirishda asosiy rol o'ynashi qayd etilgan.

Metodologiya. Tadqiqot quyidagi uslublar asosida amalga oshirildi:

- 2018–2023 yillardagi global statistik ma'lumotlarni tahlil qilish;
- Bulutli hisob, AI va RPA texnologiyalarini solishtirma baholash;
- Grafik-analitik modelashtirish;
- Sifat ko'rsatkichlarini iqtisodiy baholash.

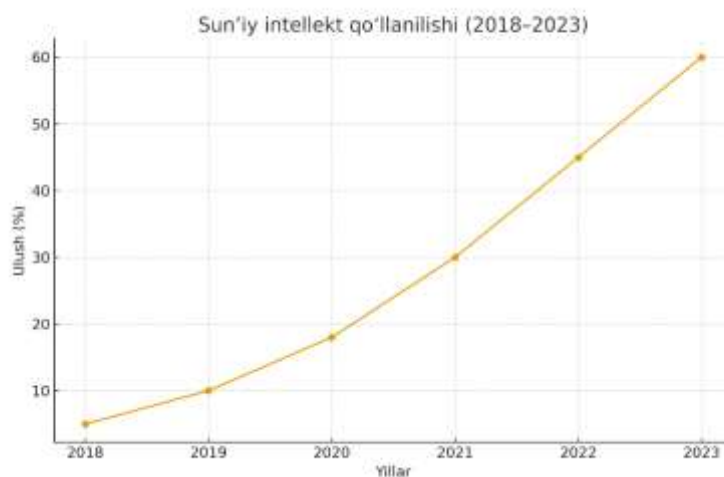
Tadqiqot natijalari. Bulutli hisob tizimlari rivoji.

Bulutli texnologiyalar ulushi 2018 yildagi 15% ko'rsatkichdan 2023 yilda 68% gacha ko'tarildi.

Sun'iy intellekt qo'llanilishi

AI texnologiyalari joriy etilishi 5% dan 60% gacha oshgani aniqlandi.

RPA texnologiyalari tendensiyasi

RPA qo'llanilishi 3% dan 50% gacha ko'tarilgan bo'lib, ishlab chiqarish samaradorligini 2-3 barobar oshirgani qayd etildi.

Munozara. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalar buxgalteriya jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi: jarayonlarning tezligi ortadi, xatoliklar kamayadi, auditorlash soddalashadi va qaror qabul qilish jarayoni yanada sifatli bo'ladi.

AI asosidagi modellar aniq prognoz ishlab chiqishda kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi [3]. RPA esa inson mehnatini kamaytirib, xarajatlarni qisqartiradi [4].

Xulosa. Xulosa o'rnida aytish mumkinki, bulutli tizimlar, sun'iy intellekt va RPA texnologiyalarining joriy etilishi kelajak buxgalteriya boshqaruvining asosiy yo'nalishiga aylangan. Ular iqtisodiy jarayonlarni avtomatlashtirish, xarajatlarni kamaytirish, xavfsizlikni oshirish va boshqaruvni optimallashtirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari ushbu soha kelgusida yanada kengayishi kutilyotganini ko'rsatadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Smith J. Digital Accounting Systems. Oxford Press, 2020.
2. Kumar R. Cloud Technologies in Finance. Springer, 2021.
3. Lee A. Artificial Intelligence in Modern Auditing. Elsevier, 2022.
4. Brown D. RPA and Automation in Business. MIT Press, 2023.